

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros-a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Recapte

Un novell convent de monges carmelites.

Se'n obrí un dia 21 de juny a Springfield-Eccleston, diòcesi de Liverpool (Inglaterra). Ses monges e-hi anaren de Notting Hill (Londres), s'Arquebisbe de Liverpool e-hi anà a donar-los possessori i a dir l'ofici, i s'hi aplegà un floret de gent ben bufarella de Liverpool mateix, de St. Helens, Prescott, Rainhill, Ormskirk i Southport. En dona una claricia ben espinzellada es derrer nombre que hem rebut del *Catholic Times* de Londres, de dia 26 de juny. Es convent es un edifici espaiósíssim, a on no hi manca un amèn de lo necessari per la vida decent, a on no hi ha res d'ufana ni superfluix. L'Arquebisbe de Liverpool abans de donar la Bendició final, se deixà caure un sermonec ben afuat; recordà que cinquanta anys enrera dins tota la diòcesi de Liverpool no hi havia més que deu convents amb unes quantes monges a cada convent; ara hi ha setanta convents amb un milenar de monges (¿Què heu sentit siular, socialistexos i anti-clericaletxos?). Finalment feu notar l'Arquebisbe que ses Ordes Religioses de vida contemplativa, com son ses Carmelites, son uns auxiliars poderosíssims per l'Esglesia Militant, per l'Esglesia Docent. L'Esglesia Docent, Papa, Bisbes, Rectors i Predicadors se desturmellen predicant i administrant sacraments per convertir i santificar ses ànimes; pero ¿qui converteix i santifica ses ànimes més que sa Gràcia de Deu? I ¿qui fa davallar sa Gràcia de Deu dins ets enteniments i dins es cors més que ses oracions de ses ànimes pures que no paren mai de pregar Deu i d'implorar, la Divina Gràcia indispensable per sa conversió i santificació de ses ànimes? I ¿qui fa això en tan gran escala com ses Ordes Religioses de vida Contemplativa? Per això aqueixes Ordes tenen una importància tan grossa damunt la terra, davant totes ses persones que fan fervir es cap per qualque cosa més que per dur es capell.

25 monges convertides de s'anglicanisme que han profesat com a monges catòliques.

Me sembla que va esser entany, devers aqueix temps, que LA AURORA en parlà d'un estol de monges anglicanes que s'erren convertides i havien comensat es noviciat com a monges catòliques dins s'Abadia de St. Bride a Milford Haven (Inglaterra). Idò s'altre dia, es diumenge davant el Corpus, dia 14 de juny, aquestes monges, després d'haver fet es noviciat, professaren la santa Regla de St. Benet en mans del Bisbe de Menevia amb una gran solemnitat. Totes aquelles monges i tanta de gent com e-hi assistí no hi que bfen de gaubana i ploraven d'alegría.

Dins dos dies e-hi hagué llavò sa solemne bendició que feu el Bisbe Mostyn de la Mare Abadessa, Sor Escolàstica Ewart. Aquesta bendició revestí també una extraordinària solemnitat que va commoure tothom.

I lo bo va esser que dins aquella funció tan devota i magnífica n'hi hagué una altra de lo més interessant: s'Autoritat Esglesiastica va rebre solemnement dins es gremi de l'Esglesia una monja anglicana, que acabava de

sortir de seu convent per fer-se catòlica, i un Rector anglicà de sa parroquia de Sta. Maria de Longton-Staffs, que també se convertí no fa gaire, gracies a Deu.

A Inglaterra se'n veuen sovint de conversions així, de gent de qui fa fer.

Perque sempre se dona es mateix cas: es protestants més fervorosos i més sencers son es qui's converteixen més an es catolicisme. Lo qual és una de ses proves més fortes de que's Catolicisme és sa veritat. Mai se veu que cap catòlic fervorós se fassa protestant; en camvi es protestants que se fan catòlics casi sempre son sa gent més piadosa i més sencera des protestantisme.

Seuvtgisme des Govern Francés contra ses monges.

Des que's Govern francès guanyà ses derrerres eleccions de Diputats a Corts, sa guerra contra ses pobres Monges ha reprès d'una manera feresta, segons fa veure una correspondència de França que veim dalt un periòdic anglès. Devora Lille uns quants fabricants riquíssims havien fundat un Hospici per trebaiadors vells passar-hi ses veieses, i se'n cuidaven Monges. Idò bé, es Govern ha tretes aqueixes monges, i s'ès apoderat de tal hospici; l'ha robat materialment, com e-hu fan, en porer, es bandejats de Serra-Morena. D'un parei de setmanes ensà n'ha fets buidar aquell dimoni de Govern una partida de convents de monges de Bretanya; i hi solen anar es saigs i esgotzins, sa dematinada, a trenc d'auga a treure ses pobres monges, per que la gent, en temer-se'n, ja no hi siguen a temps d'aturar-ho. I allà les deixen a's mig des carrer a ses pobres monges; i les roben es convent i tot quant e-hi troben dadins. Sembla mentida que un Govern d'un poble civilisat pugà arribar an aqueix extrems de seuvtgisme i brutalitat.

Tal volta qualcú me dirà:—¿I que no hi ha catòlics a França? ¿Son tots d'En Barrufet es francesos? ¿Com permeten es francesos uns actes com aqueix de seuvtgisme tan brutal contra unes pobres dones, consagrades an es servici de pobres desvalguts i malalts? ¿Ja no hi ha decència pública a França ni sentiments de justicia ni d'equidat?

Tot això se pot demanar davant sa conducta criminal que fa tants d'anys segueix es Govern francès contra sa Relligió i ses persones religioses. Es que a França ses coses van malament en diferents conceptes. Es catòlics, que son molts i bona gent ferm, no s'entenen gota, están divididíssims en política; es diferents partits catòlics no's poren veure, se fan tot es mal que poren, perque un no vol en via nèguna que s'altre guany. Ademés e-hi ha una gran massa de gent que en materia de religió tant los ès buit com carregat; no hi prenen gens d'interès en ses coses de sa Relligió. An aqueix i les demanau si son catòlics, vos diràn que sí; i van a missa i donen generosament per sostenir sa Relligió i es Clero, perque no tenen mal cor i no los manquen llenegants, i no los tenen gaire estrets. M'atrevesc a dir que aqueixa classe de...catòlics formen sa majoria des francesos; i aqueix es dia d'unes eleccions o no van a votar o voten es candidats que los venen davant o que hi tenen compromís d'un vent o d'altre, sense mirar gaire o gens quines son ses idees religioses de dits candidats,

perque d'això no se'n preocupen gota perque creuen que en materia de religió en tenen prou anant a missa es diumenges i festes i amollant uns quants francs dins sa bassina que los passen per davant.—Així se forma una majoria de diputats com aquella majoria d'electors, que no's preocupen gens de ses coses de Relligió; i llavò vé sa Masoneria, venen es dimonis de la terra que la manetgen, que fan flamada contra Deu, i s'imposen an aquella majoria, que los segueix encara que de males retranques, pero los segueix en definitiva, i venen tots aqueix forollons d'atrocitats, barbaritats i crims des Govern francès contra l'Esglesia, contra es Clero, contra es frares, contra ses monges, com no's veu a cap altra nació del mon. No, no n'hi ha cap de nació damunt la terra avui per avui que persequesca sa Relligió com la persegueix es Govern de França. I com sa nació hu consent i hu tol'lera i hu deixa fer, en resulta responsable tota sa nació, tota França de tants de crims, delictes, atrocitats i barbaritats des Govern francès contra Deu, contra l'Esglesia de Deu, contra sa Relligió, contra ses Persones i Coses esglesiaístiques, contra es dret comú, contra sa justicia i s'equidat.

¡Deu meu! ¿fins quant ha de durar aquest estat de coses de França, tan desgavellat, tan ferest, tan horrible, tan infernal? ¡Que Deu se'n apiat de França.

Es costat més fort des Govern francés contra sa Relligió.

Ses persones que coneixen d'aprop sa situació de França confessen que lo que ajuda més an es Governants francesos a perseguir l'Esglesia son es Mestres d'Escola, s'estol formidable de Mestres que s'Estat té de cap a cap de França dins totes ses poblacions, grans i petites, que apleguen dins ses seues Escoles casi tots ets al'lots i al'lotes de França, perque, si bé hi ha escoles lliures, com casi totes son catòliques, es Govern les posa tantes de traves, que les fa casi imposible sa vida. Així ès que s'immensa majoria de s'al'lotea de França té que haver d'anar an aquelles Escoles de s'Estat, casi totes vertaderes escoles del dimoni, a on les ensenyen sa irrelligió i s'impiedad. Es resultats d'aqueixa ensenyansa infernal se toquen amb ses mans: s'impiedad i sa irrelligió s'extenen una cosa feresta, sobre tot dins ses poblacions petites, per dins ses pagesies, perque allà es catòlics van curtetjant de diners i no poren sostenir escoles catòliques, així com en poren sostenir dins ses ciutats grans.—Ara ja se veu a les clares lo terrible i satànic des plans de sa masoneria en sa questió de s'ensenyansa: s'unica manera de descristianisar la França veren es masons que era esveir s'ensenyansa religiosa de ses Escoles. Es dia que a sa jovintut no li ensenyin sa Relligió dins ses Escoles, sino sa irrelligió, sa jovintut pujará sense religió i tota sa societat acabarà per romandre sense fe, sense creencies, sense Deu. An això van es Governants francesos, i es precis regonèixer que van ben encaminats per conseguir-ho; no hi ha altre camí més que es que duen per arribar a lo que ells desitgen.

Tot això ès una gran llissò p'es catòlics de totes ses altres nacions, p'es catòlics espanyols. Si, mirem-mos-hi dins es mirai de França. S'instrument principal que ha servit an es Gover-

nants francesos per descristianisar la França i per fer-hi guerra a Deu, es estat s'escola laica, s'escola sense ensenyansa religiosa, s'escola neutra. Per lo mateix, noltros espanyols, si no volem que mos succeesca lo mateix que a França, defensem a les totes, en còs i cordes, s'ensenyansa religiosa a ses Escoles de s'Estat. Fassem això questió de vida o mort, perque en realitat e-hu ès. Ja n'hi ha molts dins Espanya de contraris de s'ensenyansa religiosa dins ses escoles, que fan mil protestes de que son catòlics i bons catòlics i de que volen que sa jovintut s'eduqui catòlicament dins sa familia; i que, si volen que no s'ensenyi sa Relligió dins ses Escoles, ès, diuen per guanyar temps, per que ets al'lots puguin aprendre altres coses. Tot això o son excuses de mal pagador i refinada hipocresia o dois de gent curta de gambals que no saben que's matgenquen. A França comensaren també amb aquestes revolteries contra s'ensenyansa religiosa, comensaren per sa neutralitat i han acabat per sa impiedad i per sa guerra a Deu, que ès lo que se fa ja descaradament dins casi totes ses Escoles de França. Per lo mateix, enviem-los a passetjar an aqueix apòstols de s'ensenyansa neutra que hi ha per dins Espanya, per més protestes que fassen de que son bons catòlics. ¡Guerra a mort a s'ensenyansa neutra! això ha d'esser es mot d'orde, es sant i senya de tots es qui creuen en Deu, de tots es qui no volen parar a renegats de Deu. S'ensenyansa neutra ès s'ensenyansa del dimoni.

Victories dels catòlics de Baden

Baden ès un d'ets Estats independents que componen l'Imperi Alemany, i es catòlics e-hi tenen poca sòn ferm i fan s'aviona de casta forta per no haver de batre per ses foranes, per porer anar damunt fuia, perque troben que'ls e convé més anar per damunt que per davall. Així ès que es protestants e-hi tenen males hores ferm, segons veim dalt un periòdic anglès que publica una correspondència d'aquell Gran Ducat, que en dona ses fites ben clares de tot es moviment catòlic de Baden. Sembla que a ses derrerres eleccions de Diputats a Corts es catòlics guanyaren de mols an es protestants (ibé feren de guanyar-los!); i ara, fa poc, guanyaren ses eleccions municipals a Karlsruhe, derrotant es socialistes (¡molt ben fet!). I aquesta victoria ha coincidit amb un augment que es Govern a concedit dins es presupost de Culte an es Clero catòlic (¡beníssim!); i no sols això, sino que ha otorgades més amplies facultats a ses Ordes Religioses per establir-se i desplegar tota sa seua activitat dins tot Baden (¡re-de-beníssim!).

I no ès sol a Baden que es catòlics fan hora per'llego. A Prussia es *Lands-tag* (Corts del País, que retgeixen just Prussia) ha decretada s'autorizació per fundar tota classe de Monges catòliques per cuidar malalts. ¿Que me'n direu? Ell es protestants e-hu han pres tan tort que han celebrat un aplec de protesta ben embirombat.

L'Emperador d'Alemania i es novell Cardenal de Colonia

S'Arquebisbe de Colonia, Von Hartmann el Papa l'ha fet Cardenal; i, com, arribà de Roma a Colonia, tota la ciutat sortí a rebre'l, i li feren una festa mai vista. Dia 14 de Juny Sa Eminencia s'espitxa a Postdam per oferir es seus

respectes a l'Emperador, que el va rebre amb tota sa solemnitat que acostuma la Cort Imperial per honrar es seus hostes més empiulats. Després de s'Audiència que l'Emperador i l'Emperatriu concediren a Sa Eminència el Cardenal de Colonia, el volgueren a dinar amb ells, i hi convidaren també es Ministre de Culte.

Amb protestants com l'Emperador d'Alemania no tenen mal de fer es catòlics d'entendre-s'hi.

¿E-hu senten es nostros anticlericals letxos banastres, afectats de faió i de bramar contra Deu i tot lo que fassa olor de catolicisme?

Avensos des catòlics a Prussia

No sol sortir mai gaire bé combatre es catòlics, diu un periòdic anglès per boca d'un corresponsal de poca sòn que té devers Alemanya, que fa constatar que dos eminents escriptors protestants confessen que sa majoria de sa població prussiana va passant des protestantisme an es catolicisme. El Pastor Forberger de Dresden (capital des Reinat de Saxonia) ha publicades unes estadístiques sobre això, fundades en documents autèntics i oficials, que mostren es moviment que hi ha hagut de denominacions religioses dins Prussia desde l'any 1875. Se confirma tot lo que diu aqueix Pastor per un article de E. Fruh damunt es periòdic *Christliche Freiheit*. De l'any 1875 fins a l'any 1911 sa proporció des neixements lligitims entre catòlics ha crescut constantment un considerable tant per mil. A Prussia lo mateix que a França neixen molts més infants catòlics que no-catòlics a recta proporció. Si—sa neixensa de catòlics segueix creixent com fins aquí, **dins trenta sis anys** e-hi haurà més catòlics que protestants Prussia; i, si ses coses continuen com fins aquí, es reinat d'ets Hohenzollern acabarà per esser un reinat catòlic (jell que hu vèsem! va dir es cego). Es govern Imperial ja estudia de prim compte s'aspecte polític i social d'aquesta immensa creixensa de sa població catòlica dins tota Alemanya.

¿E-hu senti, anti-clericals letxos tudosses, toixarruts i pocs-cervells?

Una pobleta i un Juanet

(Acabatà)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que tant el s'arriba a mirar sa Fia del Rei an En Ferrandí, i tan poc sospitava que fos cap Ferrandina, que, com se'n va tèmer, n'estigué enamoradíssim; i sempre que sabia que En Ferrandí e-hi era o hi havia d'anar, ja se posava a l'aguait per poder-li clavar la vista i contemplar-li tantes de perfeccions com li trobava de garridesa i galanxonía, perque ja no hi havia res nat del mon que li donàs tant de pler com aluair aquell cos tan ben taiat i tan gentil d'En Ferrandí.

¿Què me'n direu? Ell la cosa arribà a tal extrem que un dia que En Ferrandí sortia de sa cambra reial d'afaitar el Rei i no hi havia negú que tranzitàs per allà, sa Fia del Rei, que estava a l'aguait per porer veure passar En Ferrandí, no veient lluir negú altri en tot allò, se revest de coratge, surt de s'amagatai, se planta davant En Ferrandí, i li enfloca tot dret, sense cap voltera:

—¡O Ferrandinet meu! ¡estel de sa meua vida! ¡tu ets sa meua vida! ¡sa meua amor! ¡O'm cas amb tu o me faig manja!

¡Poreu fer comptes quins uis degué fer En Ferrandí com sentí aquella descàrrega de sa Fia del Rei! Allò li va esser com una escopetada an es cor, d'aquelles que no's pert cap perdigó.

Tot d'una romangué de pedra, sense paraula; llavò se'n desfeu així com pogué de sa Fia del Rei, i ¡corrents cap a contar-ho an es Mestre!

Com es Mestre sent allò, poreu pensar si també se trastornaria, fins que a la fi diu an En Ferrandí:

—¿I que hi dius tu damunt tot aquest tu autem?

—¿Que voleu que hi diga? diu En Ferrandí. Que trob que no convé que jo torn a ca'l Rei.

—Pero ¿i quina excusa hem de posar? diu es Mestre.

—Qualsevol, diu En Ferrandí. Ara trob que no hem de dir que jo no hi tornaré pus, sino avui donar una excusa, demà donar-ne una altra, i així perllongar la cosa, i *qui dia passa any empeny*; i mentres tant per ventura el Bon Jesús mos obrirà qualche portell.

—Ben pensat! ben pensat! diu es Mestre.

I llavò sí que l'estimà més es Mestre an En Ferrandí, perque lo que ell deia:

—Un altre, en lloc de fogir-ne de sa Fia del Rei, s'hi seria aficat més que ella no hauria volgut.

Era que es Mestre no sabia lo que hi havia davall es terròs.

I no era just sa fia del Rei que estava seny a perdre p'En Ferrandí. Totes ses fadrinetes des carrer de ca's Mestre l'havien aluait, i allò era un escandai: totes el se cuidaven a menjar amb sa vista quant el veien passar, i lo que trobaven més gros era que En Ferrandí no les se miràs gens a elles ni cap altra al-lota mai, i més gros e-hu trobaven com sabien que no era que fos casat, sino tan fadrí com elles.

I per més burla i afronta negú nat del mon sospitava gens ni gota que allò hagués de resultar finis finis, en lloc d'un Ferrandí, una Ferrandina.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que tants de ports de mar arribà a córrer En Juanet cerca qui cerca aquella gran pitxorina de senyoreta Marqueseta que li era fuita no sabia per on ni amb-e qui, que a la fi toca an es port de sa mateixa ciutat del Rei a on se trobava aquell bo de Ferrandí, fent d'afaitador.

Salta a terra En Juanet, tresca tota la ciutat, demana si havien vista lluir per allà una senyoreta així i així, negú sabé de lo que los parlava, i fins n'hi havia que se'n reien.

Amb això En Juanet se paupa es galamó i ses galtes, s'hi troba ja massa pel, i resol fer-lo-se tomar. Mira si guiparà cap afaitador, en guipa un, i la bona sort va esser a ca's mateix afaitador del Rei, i fonc En Ferrandí mateix que l'afeità.

Tot d'una ja li va cridar s'atenció aquell afaitador tan fi, tan garrit, tan agradòs i amb sa mà tan geugera, que se'n duia es pel amb so raó tan dols, que era just si le hi fés botir de sa cara amb una mica de buf.

S'acaba s'afaitada, En Juanet paga aquell afaitador tan gentil i senyorivol, mirant-lo-se fit a fit, com si el s'hagués de menjar amb la vista, mentres el pagava; surt an es carrer, i tan embirombat anava amb aquella garridesa d'afaitador, que no veia a on posava es peus ni per on anava, perque lo que ell deia:

—¡He d'anar ben errat que jo no haja vista aquesta cara; pero ara no recort a on!

Cop en sec s'enverga xisclat an es front, se posa sa mà a sa butxaca, se treu aquell retrat que son pare li havia duit i que ell no deixava mai, es retrat d'aquella cara que va veure per dins es retxadet de sa graseta de ses pertes de sa torre de ca's Marquès; el se mira de prim compte, i s'exclama:

—Es sa mateixa cara! No hi ha vell! Ès ella! Ès ella, vestida d'homol! Coratge! Això vol dir que encara es fadrina! Es cor m'ho diu que encara es fadrina!

Camina una bona estona voltant carrers i carrers, i pensa qui pensa quina l'havia de fer i com l'havia d'investir an aquell fadrinet afaitador, que ell es-

tava ben segur que era fadrinela i no fadrinet.

Com prou e-hi va haver pensat, se torna entregar a ca-s'afaitador; demana es Mestre, aquest surt, i En Juanet li diu:

—Mestre, ¿voldrieu escoltar una paraula?

—Prou, prou! diu es Mestre. ¿Que ès cosa de secret?

—Maldament no hu fos tant! diu aquell.

Aquí es Mestre l'entra dins una cambra, tanca de part dadins, i diu:

—Ara, En Jove, digués coses.

—Lo primer de tot, diu En Juanet, no sé si recordau que encara no deu fer una hora que som vengut an aqueixa casa a afaitar-me. M'ha afaitat es vostro fadrí; i, com me passa un pas molt ferest envers d'ell, he cregut que lo primer de tot m'establía parlar-ne amb vos.

—I ¿què ès que t'ha fet es meu fadrí? diu es mestre tot alterat.

—Ara com ara, diu En Juanet, no m'ha fet res desagradable, sino més tost lo contrari, perque m'ha afaitat tan polit com negú mai m'havia afaitat.

—Idò què ès lo que ha passat entre voltros dos? diu es Mestre.

—Jo vos ho explicaré, diu En Juanet; pero m'haurieu de permetre fer vos unes quantes de preguntes.

—Fé'm totes ses que vulgues! diu es Mestre.

—Per primera, diu En Juanet: ¿es fii vostro aquest fadrí?

—No, fiet! diu es Mestre. No n'hem tengut cap d'infant més que un, que va morir molt terre.

—Pero veiam, diu En Juanet, si ès nebot o parent d'aprop o de lluny!

—No m'atany res! diu es Mestre. ¡Si fins i tot no ès d'aqueixa ciutat! Fa tants d'anys que el tenc, i mai li he demanat d'on era ni de quines egos venia.

—¿Vol dir fa tants d'anys que el tenui? diu En Juanet.

I l'home va pensar una mica, i cobrà un coratge ben gros perque va veure que feia tants d'anys que aquell fadrí era a ca-aquell afaitador com anys feia que li era fuita sense sebre a on ni amb-e qui la senyoreta Marqueseta.

A-les-hores En Juanet se treu aquell retrat que son pare li havia duit de fora-Mallorca, i que el duia sempre damunt.

—Veis, Mestre, aqueix retrat? diu En Juanet. Idò jo vos ne contaré s'istoria per que vos mateix fassiu sa sentència entre jo i aqueix fadrí vostro.

Aquí En Juanet comença a fer an es Mestre sa contarella de tot quant li havia passat des que se'n anà de caseua amb sa barca per trobar aquella al-lota retratada, de quant aquella jaieta li donà aclaricia a on la trobaria i que per arribar-li fés allò de ses tres joies, i que hu va fer, i tot li anava en candela, fins a s'hora que havia de fogir amb la senyoreta Marqueseta, que justament la mala sort volgué que ell s'adormís damunt un portal esperant que tocassen les dotze; i que, quant se desxondí, devers les dues, s'aucella ja va esser fuita sense sebre ell per on ni amb-e qui; i que de llavò ensà no s'era aturat mai de cercar-la; i que estava ben resolt a cercar-la fins a caure mort, si mai la trobava.

—Ara bé, diu aquí En Juanet, com jo som entrat dins aquesta casa per afaitar-me, repar aqueix fadrinet tan fi, tan gentil, tan galanxó, sense sospitar-me de res; pero tant m'ha cridada s'atenció que me pos a mirar-lo'm i a mirar-lo'm; i, com més el me mirava, més ganes! S'acaba s'afaitada, el pac i m'espità, sense porer-lo-me treure des cap, fins que cop en sec me vé una idea: me trec aquest retrat, compar aqueixa cara amp sa des vostro fadrí, i dic:—¡Ja ès ella! Es ella i negú altri més que ella!

Aquí es Mestre agafa aquell retrat, se posa a mirar-lo-se ben de prim compte, i a la fi diu:

—Sobre tot! ¡Que'm tirin d'una passa si no ès sa mateixa cara d'En Ferrandí!

—Bono! diu En Juanet. ¿I per que no'l cridam an En... Ferrandí, que deis vos, pero que per mi no ès més que Na Ferrandina?

—Ara mateix! diu es Mestre.

¿Que me'n direu? Ell el criden, i En Juanet ja ès partit a fer-li preguntes d'un vent i d'altre, i En Ferrandí que aviat comença a trampoletjar de casta forta, fins que a la fi no tengué altre remei que cantar clar, i regonegué que tot era així com En Juanet deia, que ella no era cap Ferrandí, sino Ferrandina, fia pobila d'aquell senyor Marquès, que s'era resolta de fogir amb aquell *marxandet nou* de ses tres joies; pero que aquell amb-e qui fogia, asset-suaixí l'havia deixada tota solina a's mig d'un camp, i que ja llavò entrà en sospites que allò no era es *marxandet nou*; pero, com fogí ell, no n'havia sabudes pus noves. I acabà per dir an En Juanet:

—E-hu veig massa clar que èts tu aquell *marxandet nou* amb-e qui jo me creia esser fuita, i ara veig que aquell era un altre. Per lo tant allò mateix que't vaig contestar quant me digueres per sa graseta de ses portes de canostrà:—*¿Me vols per marit?*—lo mateix te dic ara: *Ben dit! Ben dit!* Mos poreu casar en voler.

—Idò demà mateix! diu En Juanet.

Es Mestre i sa Mestressa hi estigueren ben conformes. Na Ferrandina, desfá sa trosselleta, i se posa es vestit de dona que duia per un cas de casos, lo endemà se casaren ella i En Juanet, i venguen unes nesses mai vistes!

Aquell fet s'escampà dins aquella ciutat, i tothom anava a fer visita an es dos *noviis* i a donar-los s'enhorabona. E-hi anà fins i tot el Rei.

En Juanet i Na Ferrandina no s'aturaven de donar milions de gracies an aquell sant homo de s'afaitador del Rei i a sa seua dona per lo que havien per ells; i aquelles dues ànimes de Deu ploraven com a nins petits, de s'alegría que veien que tenien aquell jovenet i aquella joveneta que un se creia haver perdut s'altre per a sempre i Deu havia compost que se trobassen d'aquella manera tan meravellosa.

I ¿quina vos creis que la feren En Juanet i Na Ferrandina, an es vuit dies de casats?

Idò s'embarcaren dins aquella barca que feia tant de temps que En Juanet menava, i ¡cap a ca'n Juanet manca gent!

Es vent les favorí, i dins pocs dies e-hi foren. Son pare i sa mare encara eren vius; i, com veren que sa dona que menava era aquella mateixa des retrat, n'estigueren contentíssims, que botaven d'alegría; i aviat ja estimaren Na Ferrandina tant com es seu fii, perque era s'al-lota més agradosa i més avenguda per dur es pondo d'una casa i per tractar la gent i guanyarse es cor de tothom.

I per acabar de confitar sa cosa, son pare, es Marquès, arriba a aclarir tota sa carta gallega que aquella fiona seua havia correguda i que ja era casada; i *tac!* un dia se presenta a la casa, s'aferra per sa seua fia i p'en Juanet, plorant d'alegría i perdonant-los tota sa rabia que li havien feta; i, quant se morí, los deixà tot quant tenia, que era una cosa grossa de tot en diners i en possessions.

I En Juanet i Na Ferrandina visqueren anys i més anys, rics i plens i en molta de pau i concordia i gracia de Deu.

I si no son morts, son vius; i, si no son vius, son morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amén.

JORDI DES RECÓ

Es Pobil d'ets ossos.

V.

¡Sabeu madò Xandoc, madò Guiterrona, Na Blaià i na Mandragolina que les se tornen donar!

Que, per bé que fassa, no hi vaig a cortar-vos-ho tan espinzellat com elles. Llástima que's perdin aquestes paraules:

— Vos dic que'n sortirè ab la meval diu Na Blaià.

— I jo trob que Na Blaià arribarà a tenir raó, diu madò Xandoc.

— Mai m'ho hauria cregut, ni si m'ho haguessen predicat, que fos tan panada es *Pobil d'ets ossos!* diu madò Guiterrona.

— Si vos no'l coneixeu! diu Na Mandragolina.

— Es fets parlen, fietal diu madò Xandoc.

— Es fets que parlen, diu madò Guiterrona, son que ses al·lotes que ell se creia que'l volien, no'l volen.

— Idò bono! diu madò Xandoc: o se casa amb Na Blaià o haurà d'afluixar-se'n de pendre matrimoni.

— Idò se'n afliuixarà! diu Na Mandragolina.

— Està a sebre! tu no hu pots dir! diu Na Blaià.

— Jo puc dir, diu Na Mandragolina, que no't vol a tu.

— I jo puc dir que me vol! diu Na Blaià. Ell diumenge me va veure, i me mirà.

— ¡Veïes quin' una! diu Na Mandragolina.

— ¡Ah cotri aquesta! diu Na Blaià. ¡Tan mateix m'hi casarè!

— Confia! diu madò Xandoc.

— Ell es confiats van a infern! diu Na Mandragolina.

— Però ella se'n anirà So'n Gruixat, per mi! diu madò Xandoc.

— ¿A Son Gruixat? diu Na Mandragolina. ¡A sa casa des boigs an tot cas!

— Bo hi farà! ¡Si ès tancadora! diu madò Guiterrona.

— I fermadora! diu Na Mandragolina.

— Na Mandragolina parla fort! diu madò Xandoc.

— ¿Com no hi tenc de parlar? diu Na Mandragolina. ¡Si jo conec En Pere Antoni! ¡Si ell se creu esser del tres u de Mallorca, i que s'ha de casar amb sa fia del Rei si a mà vé!

— ¿I per que brindava s'altre diumenge sa des Rafal Mel-rosat, sa de sa Vall d'argent, sa de Bell-puig...? diu madò Guiterrona.

— ¿Que no us ho he dit? diu Na Mandragolina: per allò de sa planeta.

— ¿I a on s'ès vist mai un homo creure-se aquestes coses? diu madò Guiterrona.

— ¿I a on s'ès vist mai, dic jo ara, s'exclama Na Mandragolina, ¡una al·lota voler tal homo?

— ¡I si'm vui casar! diu Na Blaià.

— ¿Que ja hi tornam amb so voler-te casar? diu madò Guiterrona.

— ¿I a ca-teva parles així? diu madò Xandoc.

— Idò ¿com tenc de parlar? diu Na Blaià.

— ¡Mirau sa beula! diu madò Guiterrona. ¿An-e qui? Si jo tenguès una fia que se'n vengués amb aquestes merques... ¡escovava!

— ¿I que vos heu de casar vos? diu Na Blaià. ¡Jo me'n conhort de lo que'm puga venir!

— ¡Ja'n tens idó de coratge! diu madò Xandoc.

— ¡Lo que mereixeria, que li ablanís ses costelles s'homo, en esser casadal diu madò Guiterrona.

— ¡Quines males voluntats que teniu, madò Guiterrona! diu Na Blaià ¿què hu voldrieu per vos?

— ¡I si te'n mareis més! diu Mandragolina.

— Si jo fos tu, Mandragolina, callarí! diu Na Blaià. ¿Sabs si'n trobaves un que't volgués...

— Si fos un homo avengut, sí; però

un esguerrat, ni si'l me pesaven d'or! diu Na Mandragolina.

— Ben parlat, Mandragolina! diu madò Xandoc. No ès sa riquesa que dona bona vida!

— I llavonses que no voldria, diu Na Mandragolina, que tothom m'apuntàs amb so dit: — Vetassí sa dona des *Pobil d'ets ossos!* Perque jell en fan xangleta per tot! Allà on se presenta, en fan comedia, i ets al·lots i tot vendrà dia que li cridaràn *alei!*

— ¿I que deu esser vera sa que me contaren diumenge vespre? diu madò Guiterrona.

— Ja ès ver ja! diu Na Mandragolina. Jo mateix e-hu vaig veure! Figurau-vos un avalot de gent i En Pere Antoni a's mig!

— ¿Que hi havia? diu madò Xandoc.

— ¡Que hi havia d'haver! diu Na Mandragolina. Es fadrins ensumaren que, el diumenge passat, es *Pobil* havia brindades quatre o cinc al·lotes per casar, i que totes li donaren es vent per escampat. I ja hu crec, tot d'una que'l me veren, se posen a dirli: — ¿Com va, Pere Antoni? ¿que mos casam prest? —

— ¿I aquesta es vera que m'han dit que't cases? — ¿Vol dir anaves d'amatagat? ¡Ah gran traïdor! — ¿Que ja has comanat ses dolces? — ¿Que ja tens sa caixa feta? — ¿I quant vos hi *feis novis?*... Jo hi vui venir. — ¿Amb-equina te cases? —

— ¿Que ja tens sa *Lletra?* — ¿I no havies dit res a negú? — ¿Assò me'n diràn? Jo n'estic picat. No'm creia que'm fesses aquesta. — Però ¿i ès ver que't donaren carabassa? — Ja poràs menjar escudella tot l'any. — ¿I quina ès sa que t'ha feta aquesta mala passada, Pere Antoni? — Assò no ès cosa de fer a un hereu com tu! — I a un hereu *d'ets ossos.*

— Callau que ès *pobil d'ets ossos.* — ¡Ale! ¡ale! ¡es *pobil d'ets ossos!* Totes aquestes coses i moltes més que no'm venen en es cor, se posaren a dir-li; i s'hi comensa a plegar basilea, i de ses paraules arribaren a ses sempentes, i estirades de jaquet i de calsons; i riaies, i crits, i bogiot; i al·lots que botaven, i altres que corrien; i no sentien més que *jalei! jalei es pobil d'ets ossos!* ¡es *pobil d'ets ossos!* I la gent que sortia an es portal; i noltros que érem a sa posada de Bell-puig i vèiem la feta per sa finestra des sòtil, i tanta gernació mai! I es *pobil d'ets ossos* per assí, i es *pobil d'ets ossos* per allà, i tot era es *pobil d'ets ossos!* Vos dic: pegàrem un panxò de riure que pensava morir-me'n; no havia tengudes tantes de riaies mai.

— ¿Blaià, com t'agrada aqueix frit? diu madò Guiterrona.

— Si m'agrada, deis?... diu Na Blaià.

— ¡Cotri, cotri! més m'agradaria esser *novia!*

— Senyem-mos amb aquesta! diu madò Xandoc. ¡I al manco resarem el Rosari, i no hu perdrem tot.

Ses altres la cregueren, se senyaren i ¡venga a resar el rosari!

— ¡Ventura d'això! perque si no, n'hi hauria hagut d'encarnat i blau!

VI

— ¿I a Na Blaià que no més la coneixeu per ses converses que d'ella vos he retretes?

— ¡El sabeu quina beula que ès!

— Ja no li porien posar altre nom que denotàs més qui ès ella: *blaià*, boieta, que li falta una aigo.

— I, per més rebatre es clau, son tan pobres a ca-seva, que molts de dies no hi ha perill que los fassa mal sa panxada.

— Per coletgir lo que ha d'esser, basta considerar que no ès anada mai a *costura*, perque d'edat de cinc anys amb un germanet seu menanen un porcastell a pasturar per ses voreres des camins; i dins poc temps la posaren a sa feina, i ¡hala a matgencar! i xercolar i demés feines des camp que ses dones solen fer.

— Ella que ja era pertefè de sí mateixa i llavonses no esporgarli gens es

grops, ja hu crec que sorti... lo que ès era: una *Blaià* que no té toc ni sò ni cavallera porta.

— Ara l'ha agafada que se vol casar, ja l'heu sentida, i que En Pere Antoni la vol, i que finis finis s'hanrà de casar amb ella.

— I no veu sa miloca que, amb tot i esser En Pere Antoni més toixarrut i assoleiat que ses penyes de mar, mai per mai voldrà una mellenga i morta de fam com ella, i que hu tendria com una afronta haverse d'entremesclar amb una gent tan baixa i tan rovina.

VI

— ¿I això no ès es *pobil d'ets ossos*, que se'n mena a abeurar En Gelat? Escoltau-lo una micoia, i veureu quin sementer que fa!

— ¡O Geladet, Geladet! li diu. ¡Que hi estàs bé i no hu coneix! A tu't donen bons brassats de paia, qualque faveta, hordiet. Te menen a abeurar, fas feina, no t'has d'empatxar de res;... ¡que hi estàs de bè! ¡Si jo poguès plorar amb sos teus uis...! Un hereu com jo ha de tenir compte a tot; i, com ma mare i mon pare ja son tornats veis, uu homo ha de cercar una madona, emperò una madona que fassa anar ses coses en raure... i que siga garrida així mateix, que d'assò mai n'hi ha massa... Però sa gent ¡quina ès tornada!... Ell no poren sofrir que un homo vaja quart-oreixent. El diantre los se du com veuen que a una *pressona* de bé li diu en popa. ¡Veïes perque jo tenc moltes d'al·lotes qui'm volen, moure'm aquell escàndol diumenge de cap vespre!... ¡Veïes ferme aquella engallada! i ¡assò amics meus! ¡i tot perque varen sebre que jo'm volia casar!... ¿I què los ès a ells si jo'm cas o deix de casar-me?... Assò tendria aguant si jo los demanàs que'm fessen es casó; ¿però qui s'empatxava d'ells...? ¡I tengueren ventura que jo no'm vaig enfadar! que si no fos estat perque perque, me posava a partir serdonaies, i en deixava dues dotzenes an es siti! Així una altra vegada serien anats més alerta... Bé, que no'm vaig voler fer poca cosa, i vaig estimar més deixarlos esbravar; perque assò ja's sab: l'àliga no cassa mosques. I la culpa la tenen aquelles tres revel·eres que los vaig ensatar de casar-mos, i degueren fer córrer la mel·la... ¡Si jo m'ho pens!... ¡no les deia jo res!... Perque lo que's diu per al·lotes no hi estarè. En queden d'altres de més bufarelles que'm rebràn amb paumes d'or! ¡No i ara tenc de fer de modò i manera que cap fadrí s'hi acost pus per ca-seva! ¡Jo les assegure que'n duràn per molt de temps es gep a s'esquena!... ¡No s'han de casar en no esser amb un eczero que no valga ses paies d'allà on jeu!... ¡Ell se deuen figurar que som un boig! i hi veig més d'adormit que elles de desertes: Ell lo que ès jo de vivir en duc més que no un gat negre... ¡Ah bon re-cent mil milions de carretades de senaies de remells de guitzes!... segons veig no saben ab qui les han...! Anque En Banyeta-verda en pas, en tenc de sortir amb la meval... Lo que me va fer més riaies de tot de tot, fou sa noticia que'm donaren de que Na Blaià espera casar-se amb mi!... ¡Pobre al·lota! — ¿qui la deu haver enganada?... A ca-seva que per poc viuen de capiti i ¡volar arribar a Madona de So'n Gruixat...! Sobre tot, allò ès una *Blaieta*, més esguerrada que una gerra sensa ventre. Ell per lo que ès millor, ès per fer por...! Però no hi ha que fiar-se'n d'aqueixa miloca!... Ella escampa que sa seva planeta es casar-se amb mi; i segons veig la hi degué dir una gitana... I ès una mala cosa una gitana... I ¿com deuen sebre allò que ha de venir aqueixes polissardes?... I jo no hu acab de creure, no, que endevinin;... però aquell jahudiu: *guardavos de dona profidiosa*. M'agradaria trobar-ne una per que la me lletgís a sa planeta; i, si li afinava sa metàfora, li

rompia l'ànima!... Però ben pensat, no'm diria bé. Que si una bruixa d'aquestes pren amb vensò una *pressona*, ès capaç de donar *mal-boss!* I ¡veïes si m'etsisaven a mi...! ja m'acabaríen d'atabacar... I si Na Blaià m'etsisava, també estaria perdut; m'hauria de casar amb ella, i la m'hauria feta... Ja anava bé jo que, tot d'una que heu vaig sebre, me volia casar... Ca! ca! Lo millor serà casar-mos tan aviat com puga esser; i així, con veurà que ja no hi ès a temps, li fogirà s'idea. Perque no'm convenen gota aquestes merques... ¡Ah si m'etsisaven! Des pensar-hi no més, ses ales de cor s'acopen!

Tot això s'embolica es *Pobil d'ets ossos* anant a abeurar s'ase. ¿Quin trobau que hu ès més? ¿es qui calca o es qui potoia amb quatre potes?

— Però tengau una mica més de paciència, fins dissapte qui vé, que veurem, si Deu ho vol i María, com acabà això des *pobil d'ets ossos* i Na Blaià.

PAU FORA-EMBUIS

(Acabarà)

Acte de gran noblesa

E-hu ès el que acaba de fer es nostre amic benivolgut el meritíssim i respectabilíssim don Bartomeu Ferrà, enviant aqueix *mot* an es nostro confrare de Ciutat *La Vanguardia Balear*. Maldament En Ferrà només demà an es *diaris* sa publicació des *seu mot*, LA AURORA se vol honrar posant-lo també com a penyora llampant de s'afeste coral que sentim per D. Bartomeu Ferrà i p'es Director de *Ca-nostra* En Miquel Durán, meritíssim de sa causa de Deu, de l'Esglesia, de Mallorca i de sa Moral per tantes de coses bones com ha fetes amb so seu periòdic, encara que mos reservem es judici sobre es fondo is oportunitat de sa *correspondencia* sobre sa *fiesta de sa flor* que ha mogut tan de renou a certes regions. An ets homos noltros els-e judicam p'es conjunt des seus actes, no per una becada que puguen pegar qualque pic ni per una mica de punt escapat que puguen haver tengut, no per cap mala voluntat, sino per una distracció. Per una miqueria d'aquestes no, condemnam noltros negú mai.

— ¡Que consti idò sa nostra fonda simpatia per D. Bartomeu Ferrà i per Mestre Miquel Durán d'Inca, com a Director de *Ca-nostra!*

Diu així es *mot* de D. Bartomeu Ferrà:

Sr. Director del periòdic *La Vanguardia Balear*.

Molt Sr. meu: li agrahiré publiqui les sigüents *manifestacions* que he escrites espontàneament cumplint un dever de Justicia i Caritat, en vés del prohisme.

1.ª Confés haver patit una flaquesa al escriure la *Correspondencia* (firmada «un corresponsal irresponsable») que publicà el setmanari *Ca-Nostra* dia 13 de juny p. passat.

2.ª Protest amb tota l'ànima (y Deu sab que dic vé) que no vaig tenir absolutament intenció, ni sols idea, d'agraviar ni ofendre a cap persona, y molt menos a cap entitat de Govern ni a sos representants.

3.ª Per això, havent sabut que se feyen averiguacions per sebre qui havia estat l'autor de dita malaventurada *Correspondencia*; y creguent de bona fe que jo no havia comés cap delictè punible, vaig declararme com *autor únic* a la Superioridat Judicial de la Provincia, y amés vaig escriure una *aclaració* pera que se publicàs en lo proxím n.^o de *Ca-Nostra*, la cual vaig enviar per ma del Sr. D. Jaume Vidal, notari d'Inca, al Sr. Jutje de 1.ª Instancia d'aquell Partit; tot desitjós de que per causa meua no hagués de patir el bon catòlic y honradíssim Director d'aquell setmanari; ni el seu molt respectable é llustre Censor oficial egle-siàstic.

— ¡Que consti idò sa nostra fonda simpatia per D. Bartomeu Ferrà i per Mestre Miquel Durán d'Inca, com a Director de *Ca-nostra!*

Diu així es *mot* de D. Bartomeu Ferrà:

Sr. Director del periòdic *La Vanguardia Balear*.

Molt Sr. meu: li agrahiré publiqui les sigüents *manifestacions* que he escrites espontàneament cumplint un dever de Justicia i Caritat, en vés del prohisme.

1.ª Confés haver patit una flaquesa al escriure la *Correspondencia* (firmada «un corresponsal irresponsable») que publicà el setmanari *Ca-Nostra* dia 13 de juny p. passat.

2.ª Protest amb tota l'ànima (y Deu sab que dic vé) que no vaig tenir absolutament intenció, ni sols idea, d'agraviar ni ofendre a cap persona, y molt menos a cap entitat de Govern ni a sos representants.

3.ª Per això, havent sabut que se feyen averiguacions per sebre qui havia estat l'autor de dita malaventurada *Correspondencia*; y creguent de bona fe que jo no havia comés cap delictè punible, vaig declararme com *autor únic* a la Superioridat Judicial de la Provincia, y amés vaig escriure una *aclaració* pera que se publicàs en lo proxím n.^o de *Ca-Nostra*, la cual vaig enviar per ma del Sr. D. Jaume Vidal, notari d'Inca, al Sr. Jutje de 1.ª Instancia d'aquell Partit; tot desitjós de que per causa meua no hagués de patir el bon catòlic y honradíssim Director d'aquell setmanari; ni el seu molt respectable é llustre Censor oficial egle-siàstic.

— ¡Que consti idò sa nostra fonda simpatia per D. Bartomeu Ferrà i per Mestre Miquel Durán d'Inca, com a Director de *Ca-nostra!*

Diu així es *mot* de D. Bartomeu Ferrà:

Sr. Director del periòdic *La Vanguardia Balear*.

Molt Sr. meu: li agrahiré publiqui les sigüents *manifestacions* que he escrites espontàneament cumplint un dever de Justicia i Caritat, en vés del prohisme.

1.ª Confés haver patit una flaquesa al escriure la *Correspondencia* (firmada «un corresponsal irresponsable») que publicà el setmanari *Ca-Nostra* dia 13 de juny p. passat.

2.ª Protest amb tota l'ànima (y Deu sab que dic vé) que no vaig tenir absolutament intenció, ni sols idea, d'agraviar ni ofendre a cap persona, y molt menos a cap entitat de Govern ni a sos representants.

3.ª Per això, havent sabut que se feyen averiguacions per sebre qui havia estat l'autor de dita malaventurada *Correspondencia*; y creguent de bona fe que jo no havia comés cap delictè punible, vaig declararme com *autor únic* a la Superioridat Judicial de la Provincia, y amés vaig escriure una *aclaració* pera que se publicàs en lo proxím n.^o de *Ca-Nostra*, la cual vaig enviar per ma del Sr. D. Jaume Vidal, notari d'Inca, al Sr. Jutje de 1.ª Instancia d'aquell Partit; tot desitjós de que per causa meua no hagués de patir el bon catòlic y honradíssim Director d'aquell setmanari; ni el seu molt respectable é llustre Censor oficial egle-siàstic.

— ¡Que consti idò sa nostra fonda simpatia per D. Bartomeu Ferrà i per Mestre Miquel Durán d'Inca, com a Director de *Ca-nostra!*

Diu així es *mot* de D. Bartomeu Ferrà:

Sr. Director del periòdic *La Vanguardia Balear*.

Molt Sr. meu: li agrahiré publiqui les sigüents *manifestacions* que he escrites espontàneament cumplint un dever de Justicia i Caritat, en vés del prohisme.

1.ª Confés haver patit una flaquesa al escriure la *Correspondencia* (firmada «un corresponsal irresponsable») que publicà el setmanari *Ca-Nostra* dia 13 de juny p. passat.

2.ª Protest amb tota l'ànima (y Deu sab que dic vé) que no vaig tenir absolutament intenció, ni sols idea, d'agraviar ni ofendre a cap persona, y molt menos a cap entitat de Govern ni a sos representants.

3.ª Per això, havent sabut que se feyen averiguacions per sebre qui havia estat l'autor de dita malaventurada *Correspondencia*; y creguent de bona fe que jo no havia comés cap delictè punible, vaig declararme com *autor únic* a la Superioridat Judicial de la Provincia, y amés vaig escriure una *aclaració* pera que se publicàs en lo proxím n.^o de *Ca-Nostra*, la cual vaig enviar per ma del Sr. D. Jaume Vidal, notari d'Inca, al Sr. Jutje de 1.ª Instancia d'aquell Partit; tot desitjós de que per causa meua no hagués de patir el bon catòlic y honradíssim Director d'aquell setmanari; ni el seu molt respectable é llustre Censor oficial egle-siàstic.

Mès; vejent que no ha paregut altre n.º de *Ca-Nostra* (ignor la causa), avui me servesch del seu acreditat periòdic per fer públicament les expressades manifestacions; i agrahiré a mos antics amichs Directors de la *Prensa* diària d'aquesta ciutat, les reproduescan dispensantme no los ho supliqui particular y personalment, per trobarme retut sens poder exir de casa.

Al senyor D. Jeroni Massanet li don coralment les gracies.

Palma 1 Juriol 1914.

BARTOMEU FERRÀ Y PERELLÓ.

Corresponent de les RR. AA. de l'Historia y de Snt. Ferrant.

Ventim

Ja comensa a fer es bategot

Per s'*Obretingo Balear* parlam, es gran pastanaga barrufetenc. Se veu que hi va prim de lloms i que es tòrts e-hi volen ben baixos per sa mopia. Dissapte passat los ho diu ben clar an es terrolers que'l sostenen, vui dir, que l'haurien de sostenir, i se veu que no van de pop; los diu an es socialistetxos que si no s'afanyen a dur-li clopinxos, si no paguen tots puntual sa suscripció, si no li troben més subscriptors, haurà de donar a rebre, haurà d'aixampar es potons, i l'haurán de rossegar an es carnatge, perque lo que's diu cementeri no n'hi haurà per ell, perque cap senya dona de voler-se convertir, sino tot lo contrari.

An això és vengut a parar s'*Obre-retxo* amb tanta de bravetgera com duia de que feien hora per lleo es socialistes i que tot los anava en candela, i que ja comandaven l'Espanya, i que mos feien batre per ses foranes a noltros clericals. Després de tants d'estufornos i bravetjades, ara mos surt fent a sebre an es seus banastres i biduïns que, si no fan via a dur-li escaiola, com se'n temeràn haurà batut es peus i se'n serà anat a fer flamada dins infern.

Se veu que es socialistetxos, per caps-closos i pipiolis que siguen, e-hu han arribat a veure o a sospitar-ho que ets escrigadoretxos que empastissen es paperot, les donen gat per llebre i figures per lleternes i que los volen pintar St. Cristòfol nan, allà on sab tothom que era gegant, i que les volen donar ertenant aquells escrigadoretxos assoleiats que la Mare de Deu havia nom Juana. Se veu que es mateixos socialistetxos e-hu han arribat a coletgir que es manobres i taconers que engirgolen es paperot, son tan bons per escriure com es mànc de sa granera o sa coa de s'ase; i per això deueu dir: —¿Que s'*Obre* du es ca magre, i que només té sa pell i ets ossos, i està a punt de fer es darrer badai? ¡Bella basca! ¡Per lo que mos serveix, bellament se pot morir, i així al manco no l'haurém de pagar, i porem prendre cada mes uns quants cafès més o unes quantes copetes, que sempre seràn més saboroses que es xim-xoram que aquells manobres i taconers mos entafferren damunt es periòdic, que tant en ridícul mos posa sovint.

Se veu que es socialisme du pipida dins tot Europa. Dissapte passat ja vérem que'n du fins i tot dins Alemanya, a on es seus periòdics perden suscriptors de cada dia, i es socialistes llisos se van desenganant de que tamateix no arribaràn mai a treure es cap de davall s'aigo. I ¿què en direm de França? Es ver que guanyaren ara a ses eleccions darreres de diputats a Corts; pero ¿què? ¿Vol dir que es socialisme comanda sa nació? Comanden socialistes, pero no es socialisme. Es socialistes grossos s'hi fan bons, comanden, tenen uns sous grossos ferm, se fan sa barda d'or; pero ¡ses darres que tenen de posar es sistema socialista per governar la França! Per tot succeeix lo mateix: es socialisme

es una cosa tan absurda i desgavellada que no serveix per governar cap nació; per això no n'hi ha cap de nació que se govern p'es sistema socialista. Així és que es socialisme només serveix per una cosa: per fer-se rics es seus caporals damunt sa blaiura, damunt sa llana, damunt sa toixarrudesa des beneits que aquells caporals los ensellen, los emblanquinen, los fan cualcadors, i se serveixen d'ells per forrar-se, per pujar, per fer-se ben amunt; i es beneits queden sempre en-terra, de redolons, graponetjant. Ja no serveix per res pus es socialisme: és s'esplotació des petits, des beneits, des curts de gambals, que romanen sensa fe, sensa esperansa, sensa caritat, sensa bones obres i llavó amb ses butxaques ben buidas; i, per acabatai de tot, en morir-se, En Barrufet en fa festa per tota una eternitat.

Això és tot es profit que es pobres poren esperar des socialisme! ¡Malanats! ¡cent mil milions de vegades malanats! ¡Deu se'n apiat! ¡Amèn!

Lo que és sa Relligió segons s'*«Obre-retxo.»*

Mos conta aqueix torra-pipes dissapte passat que sa Relligió no és més que una *il·lusió*, un sòmit, un desvarieig, un embui d'ets homos sensa cap realitat útil per aquesta vida. A un desenfreit que mos surt amb aquestes bestieses ¿què li hem de dir? ¿què li hem de fer més que compatir-lo amb tot es nostro cor de veure'l tan ben ponxit a sa forca d'En Barrufet? Sols un enforcat d'En Banyeta-Verda pot etzibar aqueixes barbaridats. ¿Sa Relligió una *il·lusió*, allà on és sa rel, es fonament i s'ànima del mon i de tota sa vida humana? ¿Què és sa relligió més que creure en Deu i servir-lo així com pertoca, i amb això fer-mos nostro el cel, sa suma de tota sa felicitat imaginable, que no ha d'acabar mai? An això diu s'*Obre-retxo* il·lusió, sòmit, desvarieig, fantasmagoria? En camvi ell te sa gran... *realitat* des socialisme, que, després d'haver-lo defensat quinze anys, el deixa morir de fam, no per mala voluntat, sino perque no té alé per apagar un llum ni una maia per fer cantar un cego. ¡O sa gran... *realitat* des socialisme! ¡S'*Obre-retxo Balear* tasteretjant i fent es bategot n'és una semblansa ben an el viu! ¡Bon profit, gran tros de *quoniam!*

Ja era d'esperar!

Si, no mos vé gens de nou que s'*Obre-retxo* don tota sa culpa, de s'assassinat de s'Arxiduc Francesc Ferrán an es mateix Arxiduc. Ets assassins no tenen gens de culpa, an es seu dir; lluny de fer cap delictes matant-lo, feren una bona obra. Si es mort fos un ca, sobre tot si l'hagués mort un burguès, s'*Obre-retxo* s'alsaria indignat contra es matador. Pero és un Arxiduc i Hereu de la Corona d'Austria! Idò molt bé han fet d'assasinar-lo, an es dir de s'*Obre-retxo*. Això son es inimics de sa *pena de mort!* ¡O sí! ¡es socialistes son es grans inimics de sa *pena de mort!* no'n poren sentir parlar!... quant se tracta d'aplicar-lo-ho a ells p'ets delictes i crims que ells han comesos. Ara si se tracta de llevar des mig cap contrari d'ells, cap Rei o Príncep Hereu de la Corona, llavó troben que es de primera sa *pena de mort!* i, com més cruel és, millor! ¡Així son inimics de sa *pena de mort* es socialistes! ¡Quins hipòcrites! ¡quins farsants!

I du s'*Obre-retxo* sa seua desvergonya fins a s'extrem de dir que s'assassinat de s'Hereu de la Corona d'Austria no és estat cosa d'ets anarquistes, que aqueis no hi han tengut art ni part, allà on sab tot lo mon que es qui tirá sa bomba tot d'una, se declará anarquistes i que la hi havia tirada perque ses seus idees anarquistes l'havien mogut a tirar-le-hi. També sab tot lo mon que es primer que tirá sa bomba

a s'Arxiduc estava entés i lligat amb so qui després li desaparà sa pistola *browing* que l'enviá a l'altre mon. ¡I ara mos surt s'*Obre-retxo* que tal assassinat no fonc cosa d'anarquistes i que aqueis no tengueren art ni part. Per lo mateix s'*Obre-retxo* ment en tot això com l'ànima de Judes!

Lliga d'Amics de l'Art

Aquesta simpàtica entitat mallorquina, en so poc temps que du de vida, ja fa sentir sa seua influencia, i mos ha lliberats d'un bon raig d'atentats a ses belleses i antiguedats de la nostra *Roqueta*.

Per encoratjar aquest estol de defensors de l'Art, crec que no serà inútil exposar lo que a altres parts se fa en contra de sa deformació de ses belleses naturals i artístiques, que se pot dir constitueixen una propietat comunal.

A aquest fi existeix a Alemanya una gran lliga anomenada *Heimatschutz* (Defensa del poble nadiu). Aquesta Lliga és nacional i està estesa per casi tota Alemanya, pero sa seua influencia se deixa sentir sobre tot a Prússia, a on el Govern sancioná—el 15 de joriol de 1907—una lley que prohibeix tota edificació o compostura d'edificis, que deformi es carrers o plasses o en general es caràcter des poble o ciutat.

Ses Ordenances Municipals segons dita lley poren senyalar es carrers i plasses d'importancia històrica o artística i prohibir-hi tota obra que pugua destruir o disminuir aquella importancia. Lo mateix se pot prohibir modificar aquells edificis que, encara que de propietat particular, son de regoneguda importancia històrica o artística, sempre que tal modificació pogués atentar al caràcter propi del tal edifici.

Lo mateix que per ses poblacions, se pot legislar en favor d'aquells paratges que estan dotats de belleses naturals, poguent impedir qualsevol obra o variació que pugua desfigurar el paisatge.

Conforme a n'aquesta lley ja havien establert ordenances corresponents, l'any 1909, 59 municipis, comprenent en dites ordenances els dos fins essencials de la llei: això és, defensa contra sa desfiguració de ses belleses artístiques o històriques i naturals. De les ordenances municipals se citen com a models, las de Görlitz, Meissen, Munich, Weimar i Worms.

PEL ARREVEIXINAT.

Notes bibliogràfiques

Nadal Garau y Estrany | *Canónigo*.
Cartilla | *cívico-moral* | para señoritas | *Grado medio*.

Encara recordam ses alabances grosses iben sinceres que, s'altra diassa, feia de sa *Breve Cartilla cívico-moral* (per al·lots), damunt *La Almudaina*, una personalitat com sa de D. Manuel Gimeno, actual digne President de la Audiencia; i es nostros lectors recordarán també s'elogi que en férem noltros, no hi ha gaire, de sa mateixa obreta, tan fácil, tan útil, tan plena d'observacions i de bones regles de civisme, cumplint les quals, minvarien, i no poc, ses acusacions an es dos tribunals de la Audiencia i de la Confessió. Idò avui anunciam sa sortida d'una altra *cartilla*, aposta per al·lots, pariona de sa primera que és aposta per al·lots. No volem dir que, si bona és una, millor es s'altra, sino que aqueixa darrera és tan ben encertada, avenguda i excel·lent com sa primera. Acomodada com està a nines, du tot quant du sa feta per nins, si exceptuam alguna lliçó substituïda per un parel que no hi porien faltar de cap manera, trancant-se de compondre una *Cartilla* per nines, com son: sa lliçó 9.ª (*Economía doméstica*), sa 14.ª (*Respeto a los animales*), sa 29.ª (*Quehaceres domésticos y otras labores*) i sa 31.ª (*Aseo personal*). Ses altres lliçons son: *La joven en la familia, los padres, deberes del hijo, actos de familia, respeto mutuo de los hermanos, respeto a los parientes, los dependientes de casa; la joven en la sociedad, la Escuela, la calle, espectáculos públicos, árboles y plantas, la Autoridad, la bandera nacional, el trabajo, la milicia, el turista, deberes religiosos, de la Autoridad de la Iglesia, el templo, entereza cristiana, cómo se adquiere ésta, la fies-*

ta del Santo Patrono, fiestas religiosas; la joven consigo misma, el ahorro, cuidado de la salud.

Recomanam an els Srs. Mestres i a les senyores Mestras i demés persones que tenguin cura d'ensenyansa que adoptin aquestes *Cartilles* i estiguen segurs de que en treuràn molt de profit es seus deixebles. Estàn escrites tan a l'alcans des nins i nines, que això creim és sa millor qualitat d'aquestes dues obretes. Agraïm an el M. I. Sr. Garau l'obsequi que ens n'ha fet d'un exemplar.

Ramillete de Azucenas | o las Doncellas | *Virgines del Cristianismo* | (Primera serie) | Segunda edición | por el presbítero | Dr. D. Federico Santamaría Psña | Madrid, 1914.—Un opuscle de 56 planes de 156 x 109 mm.—25 cèntims l'exemplar.—(Pañuelas, 20. Madrid).

Du aquest opuscle sa vida, contada amb molta de gracia, de ses santes verges més celebres des Cristianisme, com son Sta. Geneveva, Sta. Basalisa, Sta. Prisca, Sta. Ainès, Sta. Agueda, Sta. Dorotea, Sta. polonia, Sta. Escolàstica, Sta. Eularia i Sta. Catalina de Ricci. N'hi ha d'altres, de verges cristianes, celeberrimes també, pero sa seua vida anirà dins altres opuscles que aniràn sortint, si Deu ho vol. Es estada una gran idea això de posar dins un llibret tan menut sa vida de tantes de verges santes. Contar ses vides des sants és sa gran propaganda que's pot fer a favor de sa Relligió i de sa pràctica de ses virtuts cristianes; no hi ha predicació més vintena que es bon exemple.

Molt bé ha fet el Rt. Santamaría, prevere de Madrid, d'escriure aqueix llibret; molt bé farà de seguir escrivint-ne d'altres per l'estil, contant sa vida de totes ses santes verges més anomenades de tots es sigles de l'Esglesia.

I se veu que ha agradat molt es llibret del Rt. Santamaría, perque n'ha haguda de fer una segona edició. Amèn que n'haja de fer moltes més.

Va molt bé aquesta obreta per lletgir en familia i per premis a nins i nines de ses escoles.

Agraïm s'exemplar que mos n'han enviat, i recomanam s'obra a tots es lectors de LA AURORA.

Secció local

+

Dilluns passat (dia 6) se morí repentinament la madona Antonina Pascual, sa Comare més antiga de Manacor. Que el Bon Jesús haja acullida a la Santa Gloria sa seua ànima i que l'uesa per ella la llum perpetua eternament. Amèn.

Enviam a sa seua cristiana familia es nostro condol mes coral.

Sa festa de St. Teòfil anà de lo millor a l'esglesia de St. Vicens Ferrer; e-hi exposaren sa seua relliquia, i molta de gent que hi acudí.

Diumenge tambe hi hagué festa grossa a l'esglesia de So'n Negre: sa conclusió des *Més de Maria* i des *Més del Cor de Jesús*.

Ses figures fiors ja estan a la plena, i ben saboroses que son, gracies a Deu. ¡Quin do de Deu que son ses figures, si bé hu consideram!

Sa calor s'és desxondida granat, i sa gent ja és partida a cercar sa fresca. ¡Qui's pot salvar, que's salv de sa bascata!

Ja comensen a batre; pero, com era d'esperar, no ret gaire, si bé encara creien que retria manco. Més val qualque cosa que no res!

¡Quines segades més llargarudes ses d'enguany i que retin tan poc en garbes! Encara hi ha redols verts de lo que va néixer després de ploure, sa primeria de maig.

Aquesta setmana son estats ets exàmens d'ets al·lots de s'Escola des Frares Dominics: se'n desferen de primera aquells betzos.

Demà una vintena d'al·lots de sa *Milicia Angèlica* faràn sa *Primera Comunió*; i hi haurà també p'ets altres Comunió general i Processó solemne; i es vespre gran vel·lada literaria a s'Escola-Col·legi de dits Frares, a on repartiràn es diplomes que ets alumnes del mateix Col·legi han guanyats amb sa seua aplicació i poca sòn.

Se motivetja si fundaràn es Frares Dominics un *estol d'Exploradors*, que en bon mallorquí pertoca dir-los *al·lots-guaites*. Això significa es mot anglès *boy-scouts*.